

El llenguatge

La vila i la vil·la

Q ualsevol tractat elemental d'ortografia, a la llista dels mots més usuals que s'han d'escriure amb l geminada (com bèl·lic o novel·la) especifica que el mot vil·la, inclòs en aquesta llista, designa una casa de recreu o d'estiu, i que cal diferenciar-lo de vila, escrit amb una l simple, mot que designa una població més petita que una ciutat i més gran que un poble. Es una indicació que no sempre han tingut en compte els propietaris de vil·les que han batejat aquestes cases amb noms en català, que figuren ostensiblement en plaques fixades a la façana o a la porta, en què es pot llegir «Vila Mercè» o «Vila Lluïsa» en lloc de Vil·la Mercè i Vil·la Lluïsa. Més greu és el cas dels qui, no havent tingut tampoc en compte aquesta indicació, fan que puguem llegir que «tal o tal 'vil·la' celebra la seva Festa Major». Ja hi convenim — podríem pensar — que cal recuperar les festes majors, però sense incórrer en exageracions: ¿on anirem a parar, si una simple casa de recreu celebra tota una festa major?

No hem de confondre, doncs, tal com hem dit, la vila i la vil·la encara que tots dos mots tinguin clarament la mateixa etimologia i un significat que no deixa de guardar una relació. Efectivament, tant vila com vil·la provenen del mot llatí «villa», que volia dir «casa de conreu»: vila representa la forma popular o hereditària i «vil·la» la forma culta. Es, de fet, una solució anàloga a la del francès: vila hi equival a «ville» i vil·la a «villa», que pronuncien «vilà». Com que moltes de les actuals viles (i altres nuclis de poblament) — tal com indica encara una profusa toponímia: Vilatenim, Vilajuïga, Vilafant, Vilagellu, etc. — tenen el seu origen en les antigues explotacions agrícoles romanes, centrades per una gran casa voltada d'annexos, que designaven amb el nom de «villa», el significat del mot es va modificar i va passar a ésser «aglomeració urbana». En canvi, vil·la llatí, incorporat més modernament al català, conserva un sentit més acostat al primitiu — casa de recreu, no de conreu — i és, per tant, un sinònim de torre o calet (nom pres del francès i adaptat al català). I, com tothom sap, per a designar el que els romans anomenaven «villa», la llengua moderna disposa dels termes mas, masia, casa de caçes, alqueria (País Valencià), possessió (Mallorca), etc.

Albert Jane